

בתי המשפט

עא 001489/02		<u>בבית המשפט המחוזי בתל-אביב – יפו</u>	
24/11/2004	תאריך:	בפני: כבוד השופט יהושע גרוס, סגן נשיא – אב"ד כבוד השופטת אסתר קובו כבוד השופטת מיכל רובינשטיין	

	הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים	בעניין:
המעורר / ת	ע"י ב"כ עו"ד עו"ד שהם שרה נ ג ד	
	גרינגולד צפורה	
המשיב / ה	עו"ד יעקובוביץ' אילן	ע"י ב"כ עו"ד

פסק דין

1. ערעור על החלטת ועדת העררים לפי חוק נכי רדיפות הנאצים תשי"ז – 1957 (להלן: "החוק"), לפיה התקבל הערר שהגישה המשיבה על החלטת המערערת והמשיבה הוכרה כנכה לפי החוק.
2. המשיבה הינה ילידת שנת 1926 מהעיר סיגט שברומניה. בפנייתה הראשונה למערערת טענה כי הגיעה ארצה בשנת 1943 ללא הוריה, ואילו בפנייתה השניה טענה כי הגיעה בשנת 1941. בשתי הפניות ציינה כי בואה ארצה נבע כתוצאה מן הפחד מפני הנאצים. לפי גירסתה העבירה הוריה לבודפשט, שם הסתתרה שבועיים ימים ולאחר מכן הצטרפה לקבוצת ילדים גדולה ועימה עלתה ארצה. לפי הרישום בדרכונה עלתה לארץ בשנת 1941.
3. הועדה קבעה בהחלטתה כי יש לקבוע את מועד הגעתה של המשיבה לארץ כשנת 1941, על פי הרישום בדרכון, אותו יש להעדיף על פני הרישום במרשם האוכלוסין בו נקובה שנת 1943. מכל פנים אין לייחס חשיבות יתירה למועד בואה ארצה, שכן הוכח כי היא עומדת בתנאי "הלכת הפחד" (פסק-הדין המנחה לענין הלכה זו הינו ר"ע 217/83 **הרשות המוסמכת נ' חוה שהם**, פ"ד מ(1) 789). לפחד של המשיבה שהוא אשר גרם להימלטותה

לארץ היה בסיס **אובייקטיבי** הן בשנת 1941 והן בשנת 1943, ויש גם לקבוע זאת גם מהבחינה ה**סובייקטיבית**, שעה שמדובר בנערה צעירה שנשלחה לבדה ע"י אביה וחשה את אימת הנאצים. בשל כך התקבל הערר.

4. המערערת טוענת כי במקרה דנן אין הדברים אמורים בנזק שנגרם במישרין ע"י מעשי אלימות, אלא נגרם לפי הנטען בהסתמך על הלכת הפחד מפני מעשים שכאלה. כדי שניתן יהיה להחיל הלכה זו, על התובע להוכיח הן בסיס אובייקטיבי לפיו מדובר בחשש סביר והן מהצד הסובייקטיבי שלפיו האמין התובע כי הדבר נחוץ לשם הימלטות מפני הצורך הנאצי. במקרה זה נפלה שגגה במסקנות הועדה בכל הנוגע לבסיס האובייקטיבי, שכן לפי המקורות ההיסטוריים הועברה העיר סיגט בשנת 1940 משליטה רומנית לשליטה הונגרית והיהודים ששהו בעיר לא נרדפו עד לכיבוש ע"י הנאצים במרץ 1944. אמנם גם תחת השלטון ההונגרי לא היו חיי היהודים קלים, אך מאחר ובריחת המשיבה נבעה מהפחד מן השלטונות ההונגריים ולא מהשלטון הנאצי, אין מקום להישען על הלכת הפחד. בשנת 1941 לא היתה כל סיבה אובייקטיבית לפחד מן הצורך הנאצי.

5. לאחר עיון בהחלטת הועדה ובטיעוני באי כח הצדדים, המסקנה היא כי יש לדחות את הערעור. בסופו של דבר מדובר בממצאים עובדתיים ובענייני מהימנות. הכלל הוא כי רק לעתים רחוקות תתערב ערכאת הערעורים בממצאים עובדתיים אשר נקבעו בבית-המשפט קמא, אשר שמע את העדויות והתרשם התרשמות ישירה ובלתי אמצעית ממהימנותם של העדים (ע"א 5118/92 חב' אלטריפי נ' סלאיימה פ"ד נ(5) 407). קביעה עובדתית שנקבעה בערכאה הדיונית לא תתבטל על נקלה בערכאת הערעור, אפילו זו האחרונה היתה פוסקת אחרת לו שמעה בעצמה את העדים. כל עוד יש לקביעה עובדה שכזאת יסוד ושורש בחומר הראיות, דעתו של השופט אשר ראה ושמע את העדים היא הקובעת (ע"א 583/93 מ"י נ' טחנת קמח שלום בע"מ פ"ד נ(4) 536; ע"א 1581/92 ולנטיין נ' ולנטיין פ"ד מט (3) 441).

זאת ועוד - על פי סעיף 17(ח) לחוק, אין לערער על החלטה של ועדת העררים אלא בנקודה משפטית בלבד (השוה רע"א 1246/02 אריאלי נ' הרשות המוסמכת - לא פורסם).

נסיון המערערת לתקוף את קביעות הועדה בהסתמך על תיעוד היסטורי מסויים, אף הוא אין בו כדי לסייע לה. אין לנו אלא לחזור על הדברים שהשמענו לגבי נסיונה ודרכי פעולתה של הועדה:

"הועדה רשאית היתה להסתמך על הידוע והמומחיות שיש לה מתוך נסיונה לגבי אורח החיים של היהודים ברומניה בתקופה האמורה. בדומה לדברים שנפסקו לגבי בית-הדין לשכירות כי כבית-דין מקצועי בתחום שהוא מופקד עליו רשאי הוא להסתמך על נסיונו בשטח זה (ראה ע"א 4868/90 אנגל נ' בודסקי פ"ד מו(4) 434), כך הוא לגבי ועדת העררים

דנן. ועדה זו יושבת על המדוכה בכל העררים של נכי רדיפות הנאצים ויש לה נסיון מרובה לגבי כל האירועים וכל ההגבלות במדינות בהן מדובר. לפיכך רשאית היא להישען גם על נסיונה זה, בבואה לשקול את גירסת המערערת" (ע"א 2814/02 פייגל נ' הרשות המוסמכת; וראה גם ע"א 2939/02 פייגל נ' הרשות המוסמכת).

דברים אלה יפה כוחם גם לענייננו ולפיכך אין מקום להתערבות בקביעות הועדה בענין זה.

6. הערעור נדחה. על המערערת לשלם למשיבה הוצאות ושכ"ט עו"ד בערעור בסך של 10,000 ₪ + מע"מ.

ניתן היום י"א בכסלו, תשס"ה (24 בנובמבר 2004) בהעדר הצדדים.

מיכל רובינשטיין, שופטת

אסתר קובו, שופטת

יהושע גרוס, שופט

סגן נשיא